

بررسی و مقایسه نگرش

دانشجویان و مریبان پرستاری

نسبت به خصوصیات مربی بالینی کارآ

در

دانشکده های پرستاری مامایی وابسته به دانشگاه علوم پزشکی گیلان

۱۳۷۳

پژوهش از: سیمین کریمی پاشاکی

کارشناس ارشد پرستاری داخلی و جراحی

عضو هیئت علمی دانشکده پرستاری و مامایی شهید بهشتی رشت

چکیده پژوهش:

بالینی کارآ بوده که بطور همگون جهت دانشجویان و مریبان با توجه به هدف پژوهش تنظیم شد و در اختیار واحدهای مورد پژوهش قرار گرفت. یافته های پژوهش در رابطه با نگرش دانشجویان در مورد خصوصیات مربی بالینی کارآ از نظر ویژگیهای فردی، ارتباط با دانشجو و صلاحیت حرفه ای حاکی از آن بود که بالاترین میانگین امتیاز مربوط به خوش اخلاق بودن مربی، ایجاد شوق و نشاط در آنان و احترام گزاردن به دانشجو و همچنین داشتن دانش و مهارت کافی جهت هدایت و راهنمایی بود، همچنین مریبان نیز معتقد بودند که مربی بالینی کارآ باید دارای ظاهری متین و مرتب بوده، برخور عقاید را ممکن سازد و همچنین باید دارای آنچنان دانش و مهارتی باشد که سبب تسهیل یادگیری در محیط بالینی گردد. نگرش کلی هر دو گروه مورد مطالعه نسبت به خصوصیات مربی بالینی کارآ مثبت بود. در ارتباط با مقایسه نگرش دو گروه،

این پژوهش یک پژوهش توصیفی از نوع مقایسه ای است که به منظور بررسی و مقایسه نگرش دانشجویان و مریبان در مورد خصوصیات مربی بالینی کارآ، در دانشکده های پرستاری مامایی وابسته به دانشگاه علوم پزشکی گیلان انجام گرفته است. این پژوهش در ۵ دانشکده رشت، لاهیجان، انزلی، لنگرود و صومعه سرا انجام شده است. واحدهای مورد پژوهش شامل ۱۴۰ نفر دانشجوی پرستاری که به روش نمونه گیری تصادفی انتخاب شده اند و مریبان به دلیل کم بودن تعدادشان بصورت جامعه پرستاری (۶۲) نفر مورد بررسی و مطالعه قرار گرفتند. ابزار گردآوری داده ها پرسشنامه ای حاوی دو گروه سوال بوده است که گروه اول شامل سوالات دموگرافیک جهت دانشجویان و مریبان و سوالات گروه دوم شامل ۴۳ سوال مربوط به نگرش در مورد خصوصیات مربی

فصل نامه دانشکده های پرستاری و مامایی استان گیلان

یوden مدت ارتباط مربی با دانشجویان در طول تحقیقات پرستاری، اهمیت نقش مربی در شکل گیری شخصیت حرفه‌ای دانشجویان بسیار بارز است. از طرفی در اثر کار در محیط بالینی است که دانشجویان عمل کردن در دنیای واقعی را یاد می‌گیرند و چون دانشجویان پرستاری در طول آمادگی خود به خدمات حرفه‌ای می‌پردازند، بنابراین مهارت آنها باید بالاتر از دانشجویان سایر حرف باشد و این نکته، وظیفه مریبان پرستاری را که هدایت آموزش بالینی دانشجویان بعهده آنان گذاشته شده است، سنگین‌تر می‌کند. (لیندممن^۳، ۱۹۸۹).

مورگان^۴ (۱۹۹۱) می‌نویسد: جهش کیفی، در آستانه سال ۲۰۰۰، یافته‌های علمی و فنی و ابزار و وسایل گوناگونی را از معلمان می‌طلبد، تا آموزش را از حالت خشک و بی‌روح بصورت زندگی پرنشاط و شادی‌آفرین درآورند. لذا در جهت پیشبرد فرایند آموزش، ضروری است که مربی به مسایل، مشکلات و نگرانی‌های دانشجویان خود توجه نماید. مربیان باید نشان دهند که زندانی یک کلیشه فکری نبوده و با بهره‌گیری از نظرات و نگرش‌های دانشجویان می‌توانند یاپه‌های اعتماد خود را استوار سازند.

اهداف پژوهش:

هدف کلی:

- ۱- تعیین نگرش دانشجویان و مردمیان پرستاری
نسبت به خصوصیات مردمی بالینی کارآ در دانشکده های
پرستاری مامایی وابسته به دانشگاه علوم پزشکی
گیلان. ۱۳۷۲-۷۳

- ۲- مقایسه نگرش دانشجویان و مریبان پرستاری
نسبت به خصوصیات مریبی بالینی کارآ در دانشکده های

نتایج مشخص کرد که در مورد ویژگیهای فردی و ارتباط با دانشجو، نگرش کلی هر دو گروه مشتّت و یکسان بود، اما در مورد صلاحیت حرفه‌ای مردی بالینی، کارآ، مربیان نگرش مشتّت تری دارا بودند.

زمینه پژوهش - با توجه به پیچیدگی موضوع آموزش، معلم بعنوان رکن اصلی آموزش، نقشی بسیار دشوار، پیچیده و حساس بر عهده دارد امروزه بدليل بالا رفتن آگاهی های بهداشتی، انتظارات جامعه از پرستاران و حرفه پرستاری تغییر یافته است. پرستار باید فردی باشد که بتواند مسایل راخوب برسی کرده، تشخیص داده و قضاوت نماید تا بتواند دوشادوش افراد تیم بهداشتی، مسئولیت حفظ سلامتی جامعه را بر عهده گیرد. (کارلیسل^۱، ۱۳۷۰، ص ۶). در عرصه آموزش پرستاری، بخصوص آموزش بالینی، مریبان با وظایف سختی رویرو هستند. متغیرهای بیشماری در مقطع بالینی وجود دارد که آنرا از آموزش نظری متمایز می سازد. مریبان در محیط بالینی باید هم نیازهای بیمار و هم نیازهای دانشجو را درک کرده و برآورده سازند. علاوه بر آن، محیط آموزشی که مریب بالینی با آن رویرو است ممکن است موقعیت بی نظیری باشد که اغلب تکرار نگردد. (برگمن و گیت اسکیل^۲، ۱۹۹۰، ص ۳۳).

در طی دوران تحصیل، دانشجویان پرستاری در حیطه‌های مختلف آموزش بالینی قرار می‌گیرند. در کشور ما طبق اساسنامه دانشکده‌های پرستاری ستاد انقلاب فرهنگی (۱۳۶۲)، واحدهای آموزش رشته پرستاری که باید توسط مریبان تدریس شود عبارتند از: پرستاری و بیماریهای داخلی جراحی، ویژه کودکان، مادران و نوزادان، بهداشت جامعه، روانی، نوتوانی و اصول مدیریت خدمات پرستاری. طبق برنامه‌های تنظیمی آموزش بالینی در یک ترم تحصیلی بطور نسبی ۱۷۰۰ ساعت دانشجویان و مریبان بالینی در تعامل مستقیم با هم می‌باشند. بنابراین با توجه به طولانی

پرستاری مامائی وابسته به دانشگاه علوم پزشکی
گیلان. ۱۳۷۲-۷۳

اهداف جزئی:

- ۱- دانشگاه علوم پزشکی گیلان چگونه است؟
- ۲- نگرش دانشجویان نسبت به صلاحیت حرفه ای
مربی بالینی کارآ در دانشکده های پرستاری
مامائی وابسته به دانشگاه علوم پزشکی گیلان
چگونه است؟
- ۳- نگرش مریبان نسبت به ویژگیهای فردی مربی
بالینی کارآ در دانشکده های پرستاری مامائی
وابسته به دانشگاه علوم پزشکی گیلان چگونه
است؟
- ۴- نگرش مریبان نسبت به ارتباطات بین فردی
(ارتباط دانشجو و مربی) مربی بالینی کارآ در
دانشکده های پرستاری مامائی وابسته به دانشگاه
علوم پزشکی گیلان چگونه است؟
- ۵- نگرش مریبان نسبت به ارتباطات بین فردی
(ارتباط دانشجو و مربی) مربی بالینی کارآ در
دانشکده های پرستاری مامائی وابسته به دانشگاه
علوم پزشکی گیلان چگونه است؟
- ۶- نگرش مریبان در مورد صلاحیت حرفه ای مربی
بالینی کارآ در دانشکده های پرستاری مامائی
وابسته به دانشگاه علوم پزشکی گیلان چگونه
است؟

فرضیه های پژوهش:

- ۱- نگرش دانشجویان و مریبان در مورد ویژگیهای
فردی مربی بالینی کارآ متفاوت می باشد.
- ۲- نگرش دانشجویان و مریبان در مورد ارتباطات
بین فردی (ارتباط دانشجو و مربی) متفاوت
می باشد.
- ۳- نگرش دانشجویان و مریبان در مورد صلاحیت
حرفه ای مربی بالینی کارآ متفاوت می باشد.

سوالات پژوهش:

- مروجی بر مطالعات انجام شده:
برگمن و گیت اسکیل (۱۹۹۰)، پژوهشی توصیفی
تحت عنوان دانشجویان و هیئت آموزشی در مورد معلم
بالینی مؤثر انجام دادند. بدین منظور پرسشنامه ای بین
۱۳۴ دانشجو و ۲۳ مربی توزیع گردید، هدف از این
پژوهش تعیین مهمترین خصوصیات مربی بالینی مؤثر
از دید دانشجو و مربی بود. نتایج نشان داد که

۱- مقایسه نگرش دانشجویان و مریبان نسبت به
خصوصیات مربی بالینی کارآ در دانشکده های
پرستاری مامائی وابسته به دانشگاه علوم
پزشکی گیلان. ۱۳۷۲-۷۳

- ۲- از نظر ویژگیهای فردی
- ۳- از نظر ارتباط با دانشجو
- ۴- از نظر صلاحیت حرفه ای

- ۱- نگرش دانشجویان نسبت به ویژگیهای فردی
مربی بالینی کارآ در دانشکده های پرستاری
مامائی وابسته به دانشگاه علوم پزشکی گیلان
چگونه است؟
- ۲- نگرش دانشجویان نسبت به ارتباطات بین فردی
(ارتباط دانشجو و مربی) مربی کارآ در
دانشکده های پرستاری مامائی وابسته به

روشهای آموزش، فراگیری دانشجویان را افزایش می دهند.

روش پژوهش:

این پژوهش یک مطالعه توصیفی از نوع مقایسه ای است که به منظور بررسی و مقایسه نگرش دانشجویان و مربیان در مورد خصوصیات مربی بالینی کارآ در دانشکده های پرستاری مامایی وابسته به دانشگاه علوم پزشکی گیلان انجام شده است.

جامعه پژوهش را دانشجویان کارشناس پرستاری سال دوم، سوم و چهارم که مشغول به تحصیل در دانشکده های پرستاری مامایی وابسته به دانشگاه علوم پزشکی گیلان که دوره کارآموزی خود را شروع کرده و همچنین مربیان پرستاری شاغل در همان دانشکده ها تشکیل می دادند.

جهت تعیین نمونه های پژوهش: ابتدا فهرستی از دانشجویان دختر و پسر ۵ دانشکده پرستاری مامایی وابسته به دانشگاه علوم پزشکی گیلان تهیه و میس از دانشجویان واجد شرایط ۱۴۰ نفر دانشجوی سال دوم، سوم و چهارم بصورت تصادفی انتخاب و مورد مطالعه قرار گرفتند. همچنین ۶۲ نفر از مربیان پرستاری شاغل در دانشکده های فوق که همگی زن بودند بعلت کم بودن تعدادشان بصورت جامعه مربیان مورد مطالعه قرار گرفتند.

کلیه مربیان مورد پژوهش دارای مدرک تحصیلی لیسانس یا فوق لیسانس بوده و در زمان انجام این پژوهش در دانشکده های پرستاری مامایی وابسته به دانشگاه علوم پزشکی گیلان شاغل و مسئولیت آموزش بالینی دانشجویان را بعهده داشتند. کلیه دانشجویان مورد مطالعه در زمان انجام این پژوهش در دانشکده های فوق، مشغول تحصیل بوده و در بخش های مختلف مشغول کارآموزی بودند.

دانشجویان و مربیان از آن گروه مربیان آگاه و مسلط بر دانش پرستاری حمایت می کنند که در ارزشیابی دقیق و با انصاف باشند. هر دو گروه به ارتباطات بین فردی مربی بیش از ویژگی های فردی یا حرفة ای او ارزش قائل شدن، معدلک مربیان ارزش بیشتری به علاقه مربی نسبت به مراقبت از بیماران قابل بوده در حالیکه دانشجویان بیشتر به چگونگی ارتباطات مربی علاقمند بودند. نتایج همچنین مشخص کرد که با بالا رفتن میزان تحصیلات دانشجویان، نظرات آنها در مورد ویژگی های مربی بالینی، مشابه نظرات مربیان می شود. (ص ۴۴-۳۳)

فریتاس و همکاران^۱ (۱۹۹۱) پژوهشی تحت عنوان «ویژگی های مربی بالینی خلاق» بر روی ۱۸۰ مربی پرستاری در دانشکده های پرستاری کالیفرنیا انجام دادند. هدف از پژوهش بررسی شیوه های تدریس خلاق در آموزش پرستاری بود. یافته های پژوهش نشانگر آن بود که ارتباط مستقیمی بین سطح تحصیلات مربی و آموزش خلاق وجود ندارد. همچنین رهیافتها که برای آموزش خلاق از نتایج استخراج گردید، شامل بهره گیری از تجارب زندگی جهت تفہیم مطالب آموزشی، استفاده از روش ایفای نقش جهت تشویق دانشجویان به درک مشکلات بیمار، استفاده از شوخ طبعی و بذله گویی بعنوان وسیله ای جهت کاهش اضطراب و همچنین بعنوان حفظ تمرکز حواس در هنگام تدریس، شناخت انگیزه، احساسات و نگرش های دانشجویان در رابطه با اهداف دوره آموزشی، استفاده از روشهای متنوع و قابل انعطاف، انطباق شیوه آموزشی با مفاد درسی بود. نتایج پژوهش همچنین نشان داد، آموزش خلاق تجربی تر و بیشتر بر دانشجو متمرکز است، بیشتر تابع احساسات و کمتر نهی کننده است. افزایش مداخلات دانشجو در روند آموزش، یکی از خصوصیات همیشگی مربی خلاق می باشد. و بالاخره مربیان خلاق با توسعه

1. Frietas and eta...

- یافته ها :

اعتماد بنفس مؤثر است چنانکه برگمن و گیت اسکیل (۱۹۹۰) از قول ویندسور^۱ می نویستند، شوخ طبعی و جذبه یکی از ویژگیهای هستند که دانشجویان همیشه طالب آن می باشند.

همچنین نتایج پژوهش فریتاس و همکاران (۱۹۹۱) در ارتباط با مرتبی خلاق حاکی از آنست که استفاده از شوخ طبعی و بذله گویی، بعنوان وسیله ای جهت کاهش اضطراب و حفظ تمرکز حواس مؤثر است. همچنین سئوالات «نسبت به دانشجویان در موقع ضروری انعطاف پذیر باشد» و «به دانشجویان خود علاقمند باشد» بعد از مورد اول، برتریب دارای بالاترین میانگین نگرش بودند.

در ارتباط با هدف جزیی (۱-۲) «تعیین نگرش دانشجویان نسبت به روابط دانشجو و مرتبی»؛ نتایج بررسی نشان داد که (۸۸/۶٪) دانشجویان نسبت به این ویژگی نگرش مثبت داشتند. همچنین از مجموعه سئوالات مربوط به روابط دانشجو و مرتبی، بالاترین میانگین امتیازات مربوط به سئوال «با احترام نهادن به دانشجو سبب شد که پرسنل بخش نیز به آنها احترام گذارند» بود. بنظر پژوهشگر این مطلب مؤید آنست که اصولاً احساس محترم بودن و مورد قبول قرار گرفتن جزء ویژگیهای ذاتی هر انسان است و لذا آنان خواستار جو اطمینان و احترام متقابل از طرف مرتبیان بالینی در محیط کارآموزی می باشند. همچنین سئوالات «در حضور دیگران دانشجو را سرزنش نکند» و «آنچنان جوی در محیط آموزش ایجاد کند که دانشجویان بتوانند آزادانه سوالات خود را مطرح و در موقع ضروری از او کمک بخواهند» برتریب دارای بالاترین میانگین امتیاز بودند.

در ارتباط با هدف جزیی (۱-۳) «تعیین نگرش دانشجویان نسبت به صلاحیت حرفة ای مرتبی بالینی»، نتایج حاکی از آن بود که (۹۳/۶٪) دانشجویان مورد پژوهش نسبت به آن نگرش مثبت داشتند. (جدول شماره ۱)

یافته های پژوهش در رابطه با ویژگیهای دموگرافیک نمونه های پژوهش (دانشجو و مرتبی) حاکی از آن بود که (۳۰/۳٪) نمونه های مرتبی و (۶۹/۳٪) دانشجو بوده اند. بیشترین درصد مرتبیان مورد پژوهش (۳۲/۳٪) در گروه سنی (۳۸-۴۲) سال قرار داشته و همگی مؤنث بودند. همچنین اکثریت دانشجویان (۸۶/۴٪) زن بودند. از سوی دیگر اکثریت مرتبیان (۷۹٪) متاهل، در حالیکه اکثریت دانشجویان (۸۲/۱٪) مجرد بودند. در ارتباط با کار درمانی (بجز کار دانشجویی) اکثریت دانشجویان (۹۱٪) و مرتبیان (۵۱/۶٪) فاقد سابقه کار درمانی بودند. میانگین خدمت درمانی دانشجویان و مرتبیان بترتیب ۴/۲ سال و ۹/۳ سال بوده است. در رابطه با تحصیلات، بیشترین درصد دانشجویان (۴۲/۹٪) سال دوم و بقیه بترتیب (۲۹/۳٪) و (۹/۲٪) سال سوم و چهارم بودند. همچنین اکثریت مرتبیان مورد مطالعه (۸۰/۶٪) دارای مدرک تحصیلی لیسانس بوده و بیشترین درصد مرتبیان (۴۳/۵٪) رسمی عضو هیئت علمی و کمترین آنها (۴/۸٪) پیمانی غیر عضو هیئت علمی بودند.

یافته های پژوهش در ارتباط با هدف جزیی (۱-۱) «تعیین نگرش دانشجویان نسبت به ویژگیهای فردی مرتبی بالینی کارآ» نتایج حاکی از آن بود که اکثریت دانشجویان (۸۹/۲٪) نسبت به ویژگیهای فردی مرتبی بالینی کارا نگرش مثبت داشتند. همچنین بالاترین میانگین نگرش مربوط به سئوال «با خوش اخلاق بودن موجب نشاط و تسريع در یادگیری دانشجو گردد» بود. بنظر پژوهشگر از آنجایی که محیط بالینی غالباً برای دانشجویان تنیدگی آور و استرس زاست، لذا خوشرو و خوش مشرب بودن مرتبی بالینی جهت کاهش عوامل استرس زاو کسب

1. Windsor.

جدول شماره ۱

توزیع فراوانی مطلق و نسبی دانشجویان پرستاری بر حسب نگرش آنها نسبت به صلاحیت حرفه ای مربی بالینی در دانشکده های پرستاری مامایی استان گیلان - ۱۳۷۳.

درصد	تعداد	فراوانی
۰	۰	منفی (۲۹ - ۰)
۶/۴	۹	بی تفاوت (۵۹ - ۳۰)
۹۳/۶	۱۳۱	مثبت (۸۸ - ۶۰)
۱۰۰	۱۴۰	جمع
۶۷/۷۹		میانگین
۵/۶۳		انحراف معیار

جدول شماره ۱ نشان می دهد از ۱۴۰ نفر واحد مورد پژوهش در ارتباط با نگرش نسبت به خصوصیات مربی بالینی، اکثریت (۶/۹۳٪) دارای نگرش مثبت می باشد. هیچ کدام از واحدهای مورد پژوهش نگرش منفی نداشتند.

کارآ» نشان می دهد که اکثریت مریبان (۱۱/۸۷٪) دارای نگرش مثبت بودند و همچنین از مجموعه سوالات مربوط به ویژگیهای فردی مربی بالینی، بالاترین میانگین نگرش مربوط به مورد «وضع ظاهر خود را مرتب نگهادار» بود. بنظر پژوهشگر این موضوع حاکی از آنست که از فاکتورهای مهم ارتباط در محیط اجتماعی، ظاهر شخصی افراد است. بنابراین نه تنها طرز رفتار مربی بلکه ظاهر او بطور مشخص در محیط یادگیری تأثیر می گذارد و بدین ترتیب مریبان از مجموعه ویژگی فردی، برای این مورد بیشترین اهمیت را فائل شدند. در همین ارتباط، برگمن و گیت اسکیل (۱۹۹۰) از قول ویندسور، می نویستند، یکی از ویژگیهای فردی که مریبان باید در محیط بالینی از خود بروز دهنده آراستگی ظاهر و متین بودن می باشد

همچنین از مجموعه سوالات مربوط به صلاحیت حرفه ای، بالاترین میانگین امتیاز مربوط به سؤال «میزان معلوماتش جهت آموزش و راهنمایی دانشجو کافی باشد» بود. در همین رابطه دی یانگ^۱ (۱۹۸۹) می نویسد، فراغیران برای معلمی که از مفاهیم نظری آگاهی داشته و می تواند مطالب را به روشنی و سازمان یافته ارائه کند، ارزش زیادی قائلند. معلمی که قابلیتهای حرفه ای بیشتری دارد برای دانشجو محرك و برانگیزende است و بهتر می تواند علاقه دانشجو را جلب نماید. همچنین سوالات «برای مراقبت از بیمار دارای مهارت کافی باشد» و « قادر به انتقال معلومات خود به دانشجو باشد» بعد از مورد فوق الذکر، بترتیب دارای بیشترین میانگین امتیاز بودند.

یافته های پژوهش در ارتباط با هدف (۱-۲) «تعیین نگرش مریبان نسبت به ویژگیهای فردی مربی بالینی

افکار و اندیشه های خود را شرح دهد و تمایلات خود را بطور آزادانه و طبیعی وصف نماید، نیازهای فردی یادگیری دانشجو درک شده و پایه های اعتماد مریبی و دانشجو استوار تر می گردد.

همچنین بعد از مورد فوق الذکر، سئوالات «برای کار با دانشجویان در موقع ضروری ذر دسترس باشد» و «ذر حضور دیگران دانشجو را سرزنش نکند» بر ترتیب دارای بیشترین میانگین امتیاز بودند.

ذر ارتباط با هدف جزیی (۲-۳) «تعیین نگرش مریبان نسبت به صلاحیت حرفة ای مریبی بالینی کارا» مطرح و در موقع ضروری از او کمک بخواهند» بود. بنظر پژوهشگر این امر مؤید آنست که اگر دانشجو

همچنین سئوالات «به دانشجویان خود علاقمند باشد» «اشتباهات خود را صادقانه پذیرد» بعد از مورد فوق الذکر بیشترین میانگین امتیاز را بدست آورند.

در ارتباط با هدف جزیی (۲-۲) تعیین نگرش مریبان نسبت به «ارتباط دانشجو و مریبی» نتایج حاکی از آن بود که اکثریت مریبان (۵/۸۵٪) نسبت به آن نگرش مشبّت داشتند و همچنین بالاترین میانگین امتیازات مریبوط به مورد «آنچنان جوی در محیط آموزش ایجاد کنند که دانشجویان بتوانند آزادانه سئوالات خود را مطرح و در موقع ضروری از او کمک بخواهند» بود.

جدول شماره ۲

توزیع فراوانی مطلق و نسبی مریبان پرستاری نسبت به نگرش

در مورد صلاحیت حرفة ای مریبی بالینی کارا در دانشکده های پرستاری مامایی استان گیلان - ۱۳۷۳

درصد	تعداد	فراوانی	نگرش نسبت به صلاحیت حرفة ای مریبی بالینی کارا
۰	۰		منفی (۰-۲۹٪)
۳/۲۰	۲		بی تفاوت (۳۰-۵۹٪)
۹۶/۸	۶۰		مشبّت (۶۰-۸۸٪)
۱۰۰	۶۲	جمع	
۷۱/۴۵		میانگین	
۶/۶۰		انحراف معیار	

جدول شماره ۲ نشان می دهد از ۶۲ نفر واحد مورد پژوهش اکثریت (۸/۹۶٪) دارای نگرش مشبّت بوده ولی هیچکدام از واحدهای مورد پژوهش نگرش منفی نداشتند.

میانگین و انحراف معیار نگرش مریبان نسبت به صلاحیت حرفة ای بر ترتیب ۷۱/۴۵٪ و ۶/۶٪ می باشد.

کارا» سئوال (نسبت به دانشجویان در موقع ضروری انعطاف پذیر باشد)، دانشجویان نگرش مثبت تری نسبت به مریبیان ابراز داشتند. آزمون (t) با بیش از ۹۹٪ اطمینان اختلاف معنی دار آماری را بین نگرش دو گروه نشان داد و همچنین در مورد سئوال «با خوش اخلاق بودن موجب نشاط و تسريع در یادگیری دانشجو گردد» میانگین نگرش دو گروه نشانده‌نگرش مثبت تر دانشجویان نسبت به مریبیان می‌باشد. آزمون (t) با بیش از ۹۹/۹٪ اطمینان بین نگرش دو گروه اختلاف معنی دار آماری را نشان داد. بنظر پژوهشگران این دو مورد مبین این موضوع است که دانشجویان در محیط بالینی از مریبیان خود انتظار دارند که به مسایل و مشکلات آنها حساس بوده و به نیازهای فردی آنها توجه گردد و همچنین با ایجاد محیط شاد و امید آفرین، بستر مناسبی جهت آموزش دانشجو فراهم گردد.

در ارتباط با مقایسه نگرش دانشجویان و مریبیان در مورد سئوالات مربوط به «روابط بین دانشجو و مریبی» نتایج حاکی از آنست که در مورد «همیشه از دانشجو در مقابل انتظارات دیگران حمایت کند»، آزمون (t) با بیش از ۹۹/۹٪ اطمینان اختلاف معنی دار آماری بین میانگین نگرش دو گروه نشان داد که نشانده‌نگرش منفی دانشجو نسبت به مریبی می‌باشد. بنظر پژوهشگر، دانشجویان عموماً در سنینی بسر می‌برند که دوران آرمان گرایی و خوش‌بینی آنها می‌باشد بنابراین در بعضی مواقع انتظارات غیرواقع بینانه نسبت به مسئولیتهای حرفه‌ای خود دارند ولذا بر مریبیان و مسئولین آموزش است که جهت زدودن این نگرش در آنان بکوشند. در ارتباط با سئوال «به دانشجو اعتماد کند»، میانگین نگرش دانشجو و مریبی بترتیب (۵/۳٪ و ۸۲٪) می‌باشد که نشانده‌نگرش

و همچنین بالاترین میانگین امتیاز از مجموعه سوالات مربوط به «صلاحیت حرفه‌ای مریبی بالینی» متعلق به «مورد میزان معلوماتی جهت آموزش و راهنمایی دانشجو مناسب باشد» بود. بنظر پژوهشگران این امر دلالت بر آن دارد که مریبیان بشدت نیازمند داشتن دانش و مهارت حرفه‌ای جهت آموزش بالینی دانشجو می‌باشند. در همین ارتباط کلیفورد ۱ (۱۹۹۲) می‌نویسد مریبیان بشدت نگران کمبود مهارت‌های بالینی خود می‌باشند، آنها معتقدند در کلاس‌های بازآموزی که جهت آنان تشکیل می‌گردد باید بیشتر به آموزش مهارت‌های بالینی آنها توجه گردد.

بعد از مورد فوق الذکر، سوالات «برای مراقبت از بیمار دارای مهارت کافی باشد» و « قادر به انتقال معلومات خود به دانشجو باشد» دارای بیشترین میانگین امتیاز بودند.

در رابطه با هدف جزیی (۳) «مقایسه نگرش دانشجویان و مریبیان نسبت به خصوصیات مریبی بالینی کارا از نظر ویژگیهای فردی، ارتباط با دانشجو و صلاحیت حرفه‌ای» آزمون (t) مشخص کرد که نگرش کلی هر دو گروه در مورد «ویژگیهای فردی» و «ارتباط با دانشجو» مثبت و همسان است ولی در ارتباط با صلاحیت حرفه‌ای، آزمون t با بیش از ۹۹/۹٪ اطمینان نشان داد که بین میانگین نگرش دو گروه احتلاف معنی دار آماری وجود دارد، به عبارت دیگر مریبیان نگرش مثبت تری نسبت به دانشجویان در ارتباط با صلاحیت حرفه‌ای مریبی بالینی کارا دارا بودند. این امر دلالت بر آن دارد که مریبیان بیش از دیگر خصوصیات به اعتبار حرفه‌ای خود محدود می‌باشند. سورگان (۱۹۹۱) از قول بران^۲ می‌نویسد، مریبیان برخلاف دانشجویان، صلاحیت حرفه‌ای مریبی بالینی را مهمتر از دیگر ویژگیهای او می‌دانند.

در ارتباط با مقایسه نگرش دانشجویان و مریبیان در مورد سوالات مربوط به «ویژگیهای فردی مریبی بالینی

کارآموزیهای دانشجویان مشارکت دارند، آنها می توانند تجارت خود را در زمینه مراقبتهای بهداشتی درمانی به دانشجویان منتقل نمایند، لذا مریبیان باید اطلاعات کامل از میزان دانسته های دانشجویان و اهداف و ویژگیهای آنان در اختیار پرسنل بخش قرار دهند. لذا بر مسئولین آموزش پرستاری است که نگرش دانشجویان و مریبیان را در جهت مشارکت پرسنل بخش در پروسه ارزشیابی دانشجو تغییر دهنده همچنین پرستاران نیز با ارائه تجارت بالینی خود به دانشجویان می توانند در جهت تغییر نگرش مریبیان و دانشجویان مؤثر واقع شوند.

نتیجه گیری نهایی:
با توجه به نتایج اطلاعات و بررسی آماری می توان گفت که در ارتباط با سؤال اول پژوهش «نگرش دانشجویان در مورد ویژگیهای فردی مریبی بالینی کارآ چگونه است؟» نگرش کل دانشجویان مثبت بود و همچنین نتایج مشخص کرد که دانشجویان، خوش اخلاق بودن، علاقه داشتن به دانشجو و انعطاف پذیری مریبی بالینی را مهمترین ویژگی مریبی بالینی کارآ می دانند. در رابطه با سؤال دوم پژوهش «نگرش دانشجو نسبت به ارتباط دانشجو و مریبی، مریبی بالینی کارآ چگونه است؟» نتایج مشخص کرد که نگرش کلی دانشجویان مثبت است. همچنین آنان، احترام نهادن به دانشجو، سرزنش نکردن وی در حضور دیگران و ایجاد جو آزاد جهت طرح سؤال را مهمترین ویژگی مریبی بالینی کارآ می دانند. در رابطه با سؤال سوم پژوهش «نگرش دانشجو نسبت به صلاحیت حرفه ای مریبی بالینی کارآ چگونه است؟» نتایج مشخص کرد که نگرش کلی دانشجویان مثبت است و همچنین آنان کافی و مناسب بودن میزان

نگرش مثبت تر دانشجو نسبت به مریبی می باشد. آزمون α با بیش از $(99/9\%)$ اطمینان اختلاف معنی دار آماری را بین نگرش دو گروه نشان داد. هیگر کن¹ (1982) می نویسد، یک معلم باید به توانایی دانشجویان در امر یادگیری اعتقاد داشته باشد. این اعتقاد منجر به اعتماد متقابل و اطمینان در دانشجو می گردد و در نتیجه فضایی مناسب جهت ایجاد تحرك و انگیزه بوجود خواهد آورد.

در رابطه با مقایسه نگرش دانشجو و مریبی در مورد سئوالات مربوط به صلاحیت حرفه ای مریبی بالینی کارآ، سؤال «انتخاب بیمار بر اساس نظر دانشجو باشد» میانگین امتیاز دانشجو و مریبی بترتیب $(64/1\%)$ و $(11/3\%)$ می باشد. آزمون α با بیش از $(99/9\%)$ اطمینان اختلاف معنی دار آماری نشان داد. این موضوع دلالت بر این دارد که دانشجویان مایلند فرصت انتخاب بیمار به آنان تفویض گردد. در این رابطه دی یانگ (1990) از قول مک کوئین² می نویسد، انتخاب باید توسط مریبیان و دانشجویان به اتفاق هم صورت گیرد.

در ارتباط با سؤال «کنفرانس بالینی را در مکانی دور از محیط بخش برگزار کند» میانگین نگرش دانشجو و مریبی بترتیب $(44/1\%)$ و $(67/2\%)$ بود. آزمون α با بیش از $(99/9\%)$ اطمینان، بین نگرش دو گروه اختلاف معنی دار آماری را نشان داد. بعارت دیگر نتایج نشان میدهد که دانشجویان نگرش منقی نسبت به کنفرانس بالینی دارند، یعنی هنوز برای آنها ارزش، ماهیت و محتوای کنفرانس بالینی مشخص نیست. در ارتباط با سؤال «در ارزشیابی دانشجو از نظر سایر پرستاران استفاده کند» میانگین امتیاز دانشجو و مریبی بترتیب $(74/2\%)$ و $(74/2\%)$ می باشد که نشاندهنده نگرش بی تفاوت دانشجویان و مریبیان نسبت به این موضوع می باشد.

رتم و آبات (1369) در این باره می نویسند، از آنجایی که پرسنل خدمات بهداشتی درمانی اغلب در

1. Hiedgerken.
2. Mc Coin.

باشد» بین نگرش دو گروه اختلاف معنی دار آماری وجود داشت ولی چون در اکثریت موارد اختلاف معنی دار آماری وجود نداشت، فرضیه اول رد شد. در رابطه با فرضیه دوم «بین نگرش دانشجویان و مریبان در مورد ارتباط دانشجو و مریبی، مریبی بالینی کارآ اختلاف وجود دارد» نتایج آماری مشخص کرد که نگرش هر دو گروه همسان و مثبت است بنابراین فرضیه دوم رد می گردد. یافته ها در رابطه با سئوالات مربوط به ارتباط دانشجو و مریبی حاکی از آن بود که در رابطه با سئوال «همیشه از دانشجو در مقابل انتقادات دیگران حمایت کند» و «با احترام نهادن به دانشجو سبب شود که پرسنل بخش نیز به آنها احترام گذارند» و «به دانشجو اعتماد کند» بین نگرش دو گروه اختلاف معنی دار آماری وجود داشت ولی چون در اکثریت موارد اختلاف معنی دار آماری وجود نداشت، فرضیه دوم رد شد. در رابطه با فرضیه سوم پژوهش «بین نگرش دانشجویان و مریبان در مورد صلاحیت حرفة ای مریبی بالینی کارآ اختلاف وجود دارد.» آزمون آن مشخص کرد که بین نگرش کلی دانشجویان و مریبان اختلاف وجود دارد، به بیان دیگر مریبان نگرش مثبت تری نسبت به دانشجویان در مورد صلاحیت حرفة ای مریبی بالینی دارند، بنابراین فرضیه سوم تأیید شد.

کاربرد یافته ها :

همه صاحب نظران پرستاری به این امر معتبرند که دانشجویان جهت کسب آمادگی های علمی و عملی نیازمند الگوهایی هستند که یادگیریشان را تسهیل نماید و این الگو در درجه اول مریبی پرستاری است که می تواند نقش مهمی در تربیت پرستاران آینده داشته باشد. دی یانگ (۱۹۸۹) می نویسد، که برای معلم شدن، به آگاهی تئوری، پرورشی، تحقیق، تمایل به یادگیری نقشه های جدید، تعامل و تعلیم نیاز می باشد. لذا رشته پرستاری نیاز به هیئت آموزشی متبحر دارد و

معلومات مریبی، داشتن مهارت کافی در مراقبت از بیمار و قدرت انتقال معلومات را مهم ترین ویژگی مریبی بالینی کارا می دانند. با توجه به یافته ها به نظر پژوهشگر، رفتار مناسب و دانش و مهارت بالینی مریبان سبب اعتماد بنفس و اطمینان دانشجو شده و انگیزه لازم را جهت یادگیری آنها فراهم می سازد.

در رابطه با سئوال چهارم پژوهش «نگرش مریبان در مورد ویژگی های فردی مریبی بالینی کارآ چگونه است؟» یافته ها مشخص کرد که مریبان نسبت به موضوع فوق نگرش مثبت دارند و از طرفی معتقدند که مریبی باید وضع ظاهر مرتبی داشته و به دانشجویان خود علاقمند بوده و اشتباهات خود را صادقانه پذیرد. در رابطه با سئوال پنجم پژوهش «نگرش مریبان نسبت به ارتباط دانشجو و مریبی، مریبی بالینی کارآ چگونه است؟» یافته ها مشخص کرد که مریبان نسبت به موضوع فوق نگرش مثبت دارند و همچنین آنان ایجاد جو آزاد جهت طرح سئوال در دسترس بودن مریبی و سرزنش نکردن دانشجو در حضور دیگران را مهم ترین ویژگی مریبی بالینی کارآ می دانند. در رابطه با سئوال ششم پژوهش «نگرش مریبان نسبت به صلاحیت حرفة ای مریبی بالینی کارآ چگونه است؟» نتایج مشخص کرد که نگرش کلی مریبان مثبت است و همچنین آنان مناسب و کافی بودن معلومات مریبی، قدرت وی در انتقال معلومات خود به دانشجو و داشتن مهارت کافی در مراقبت از بیمار را مهم ترین ویژگی مریبی بالینی کارآ می دانند.

در رابطه با فرضیه اول پژوهش «بین نگرش دانشجویان و مریبان نسبت به ویژگی های فردی مریبی بالینی کارآ اختلاف وجود دارد». نتایج مشخص کرد که نگرش کلی هر دو گروه مثبت و همسان است بنابراین فرضیه اول رد می شود. اما در مورد سوالات مربوط به ویژگی های فردی، سئوال «با خوش اخلاق بودن موجب نشاط و تسريع در یادگیری دانشجو گردد» و «نسبت به دانشجویان در موقع ضروری انعطاف پذیر

مربی بالینی کارآ.

۴- بررسی نظرات مریبان پرستاری در ارتباط با میزان آمادگی جهت اجرای نقش آموزشی خود.

۵- بررسی نگرش دانشجویان و مریبان در مورد خصوصیات مربی پرستاری ایده آل در آموزش نظری (تا با نتایج پژوهش اخیر مورد مقایسه قرار گیرد و بدینوسیله خصوصیات مربی پرستاری مشخص گردد).

- منابع:
- کارلیسل. کارول، تنش دیدگامی دیگر، ترجمه فرزانه گل آقایی. شیراز: فصلنامه دانشکده پرستاری مامایی حضرت فاطمه (ع). شماره ۳، ۱۳۷۰.
 - رتم. اری، آبات. فرد، چگونه می توان استاد خوبی بود، ترجمه محمد حسن احرام پوش. یزد: انتشارات علوم پژوهشی شهید صوفی، ۱۳۶۹.

- 1-Lindeman, Carola A. "Curriculum revolutions reconceptualizing clinical nursing education", Nursing and health care, Jan 1989.
- 2-Morgan, susan. "Teaching activities of clinical instructions during the direct client car period: aqualitative investigation", journal of advanced nursing, 1991. VOL 16. PP: 1238-1240.
- 3-Freitas, Lorraine and et al. "The creative teacher", Nurse educator. VOL 16. NO. 1. Jan / Feb 1991. PP:5-7.
- 4-Hiedyerken, Lorethe. Teaching and learning in school of nursing, philadelphia. J. B. Lippincott. Co,1982.
- 5-Bergman, K. Gaitskill. T, "Facultuy student pereceptiens of effective clinical teachers: and extension study", journal prof nurse, 6(1), P:33-44.
- 6-Clifford, Collette. "The role of the nurse teacher". Nurse education today, 12,1992. PP: 340-349.
- 7-Deyoung, Sandra. Teaching nursing, 1990. Company INC, USA.

شناخت و نگرش دانشجویان و مریبان در مورد ویژگیهای مربی بالینی کارآ می توانند در جهت کمک و شناخت و هماهنگی دانشکده های پرستاری جهت تعیین فهرستی از خصوصیات مربی بالینی کارآ رهگشا باشد. بنابراین با توجه به نتایج این پژوهش و استخراج مطالب مورد نظر، می توان فهرستی از خصوصیات مربی بالینی تهیه و از آن جهت ارزشیابی مریبان و نحوه انتخاب مریبان جدید استفاده نمود. همچنین آشنایی مریبان با انتظاراتی که دانشجویان از آنها دارند، می تواند موجب شود که در خصوصیات خود در هنگام آموزش دقت بیشتری بعمل آورند.

مسئولین آموزش پرستاری با توجه به نتایج این پژوهش و نگرش مثبت مریبان نسبت به ارتقای کیفی خود، می توانند با برنامه ریزی و تشکیل کلاس های بازآموزی و آموزش روشهای نوین تدریس بالینی و ایجاد فرصت های مطالعاتی برای مریبان در جهت ارتقاء کیفی آموزش بالینی کوشیده، بدین ترتیب سبب ارتقاء کیفیت مراقبت در بیمار گردد.

- پیشنهاد جهت پژوهش های بعدی

نتایج این پژوهش، نگرش دانشجویان و مریبان را در مورد ویژگیهای مربی بالینی کارآ تعیین نموده است، پژوهشگر ضمن انجام این تحقیق به سئوالات و موارد زیادی برخورد نموده که می تواند رهگشای مطالعات و پژوهش های بعدی باشد، لذا بر اساس این مطالعه پژوهش های بعدی عنوان های زیر پیشنهاد می گردد:

۱- بررسی و مقایسه نگرش دانشجویان سال دوم، سوم و چهارم در مورد خصوصیات مربی بالینی کارآ

۲- بررسی و مقایسه نگرش دانشجویان قبل از کارآموزی، ضمن کارآموزی و بعد از کارآموزی نسبت به ویژگیهای مربی بالینی کارآ.

۳- بررسی و نگرش پرستاران نسبت به خصوصیات